

∞ **Urme în veșnicie** ∞

Ilie-Daniel Turcea
volum biografic

Ediție îngrijită de Pr. Sever Negrescu

Carte tipărită cu binecuvântarea
Înaltpreasfințitului
TEOFAN
Mitropolitul Moldovei și Bucovinei

DOXOLOGIA
Iași, 2013

Cuprins

Veșnicia unei vieți

Mărturie (Arhim. Arsenie Papacioc)	9
Viața fratelui meu (Lucia Turcea)	11
Prolog	11
Strămoșii, familia	19
Tata	19
Mama	28
Prima parte a copilăriei (până la 7 ani)	46
A doua parte a copilăriei (între 7 și 15 ani)	50
Anii de liceu (între 15 și 19 ani)	55
Anii de facultate, perioada de frământări și căutări sufletești ..	58
„Entropia”. Proiecte (Nirvane, Prolegomene la o fizică viitoare). Marile sau micile religii, combinat cu libertinajul	58
Convertirea și învierea	76
Întâlnirea cu Părintele Arsenie Papacioc	89
Irevocabila întoarcere la Hristos. Patimile sunt înlocuite de virtuți. Creații duhovnicești - „Epifania”	107
Întâlnirea cu guru Oniță	129
Profesor de desen la Snagov	133
Anul 1978	138
Înviata la Paris	139
Postul Paștelui al anului 1978	140
Preoția, examenul la teologie	145
Boala și ultima perioadă a vieții	148
Din nou despre „Epifania”, apariția ei	152
Întâmplarea din parc	156
Examenul de la Școala de pictură bisericească	159
Comportamentul creștinesc al lui Daniel	162
Diettle-Anastasia, botezul ei	165
Scriitorul medic, prietenul lui Daniel	183
Ultima lună de viață pământească	185
Oare avea să plece Daniel în Germania?	188
Sfânta împărtașanie	190

Marti, 27 martie 1979	204
Miercuri, 28 martie 1979 - mutarea în veșnicie	207
Ce s-a întâmplat cu manuscrisele lui Daniel?	234
Epilog.....	249
Acte biografice	251

Veșnicia unor gânduri

Co respondențe	259
În semnări	293

Veșnicia formelor

Viața în imagini	333
Icoane, desene, schițe, grafică	357

Veşnicia unei vieți

Mărturie*

Ilie-Daniel, un tânăr anonim. L-am cunoscut amestecat fiind printre credincioșii de la ușa mea, ce urmau să intre la spovedit. Un tânăr sfios, cuviincios, cu o smerenie neprefăcută.

Întreba direct, nu atât să cunoască, cât să împlinească și să se facă prilejul unei nădejdi adevărate, pentru a se numi fiu al lui Dumnezeu.

Avea o mare plăcere să-i răspund la întrebări, pline de sens și mereu simple, despre adevărurile de viață creștină, socotind că primii pași să fie siguri, fără vreo învămășeală de idei și să ne trezim că nu slujim, adică nu mișcăm spre o liniștire în adevăr.

Ilie-Daniel, cel care nu scăpa niciun prilej ce i-ar fi adus un duh de smerenie – fiind aceasta o mare însușire a lui – știind că numai aceasta, smerenia, ne îmbogățește și ne limpezește inima, ca un mare secret de inspirație și o mare forță de combativitate împotriva năvălirilor duhurilor negre.

Era receptiv și amănuntul pentru el era un important punct de plecare.

Nu se formaliza dacă-l neglijai și această stare și liniște sufletească te odihneau. În orice cuvânt scris dorea să cuprindă tot ce avea de spus.

N-aș fi crezut că tânărul acesta retras și necunoscut să fie o forță atât de mare de inspirație și prestață creatoare.

Propovăduia în lumea lui adevărul de credință ortodoxă cu mare râvnă.

---

* Manuscris publicat la pp. 311-314.

Întreba mereu, se instruia, se spovedea cu zdrobire de inimă și curat să nu se înșele cu unele acoperiri, că n-ar fi în răspunderea lui anumite greșeli.

Cred că valorile ce-i stăpâneau și inspirau ființa erau pentru inima lui înfrântă, mult iubitoare, prezentă și înduhovnicită.

Mi-a scris câteva rânduri înainte de a adormi întru Domnul (pe care le-am primit abia zilele acestea, după atâția ani!) unde-mi mulțumește și-mi spune că i s-au dat la tipărit scrierile. Îți răspund și eu cu acest prilej, iubite frate Ilie-Daniel, te țin adevărat nedespărțit de inima mea și lumea te trăiește și te simte în opera ta.

Despre tine rămân multe negrăite.

Arhim. Arsenie Papacioc
Techirghiol, la Înălțarea Sfintei Cruci
– 14 septembrie 1991

Viața fratelui meu

Prolog

În urmă cu 33 de ani, având 33 ani și opt luni, Daniel pleca în veșnicie.

Niciodată n-aș fi îndrăznit să vorbesc în public sau să scriu despre fratele meu, din proprie inițiativă; am făcut asta, văzând penuria de informații despre el, unele de-a dreptul eronate. M-am gândit să spun adevărul, ca să existe un punct de vedere în cunoștință de cauză, așa cum, despre tatăl dumneaei, numai distinsa doamnă Lidia Stăniloae a putut scrie o biografie adevărată.

Eu am ținut cont de binecuvântările pe care le-am primit de la Înaltpreasfințitul Teofan, de la Părintele Profesor Dumitru Stăniloae, care-a scris *Prefața* la ultima Epifanie, în dorința categorică de-a fi dată Bisericii Ortodoxe Române. M-au binecuvântat și neuitații noștri părinți duhovnicești: Sofian Boghiu, Arsenie Papacioc și Ilarion Argatu.

A fi vigilent, pentru a te putea ocupa de-o biografie sistematică, presupune să cunoști perfect viața celui căruia i-o istorisești, nu să stai să bâjbâi prin toate... cotloanele, ca să încropești ceva cât de cât plauzibil.

Metafora versului său, pe cât este de sugestivă și frumoasă, pe atât este de adevărată. Pentru că a trăit relativ puțin, viața lui s-a desfășurat cu o intensitate maximă. Tot timpul spunea că *n-are timp*. Tot ce făcea: citea, scria sau se ruga, postea sau mergea la Biserică, alerga să facă milostenii, făcea cu dragoste și cu o ferveare greu de imaginat!

O viață ca un *stâlp de flacără înaintea deșertului* a unui om care, din cel mai vicios, ajunsese să spună: *nu sunt poet, mi-e sete de Lumină!*

Pocăința sa, atât de curată, cu lacrimi și-nsoțită de bucuria pe care ți-o conferă Ajutorul Dumnezeiesc, i-a fost adevărată *naștere întru Hristos*, după Botez. Știu că, încă din gimnaziu spunea că *nu va trăi mult și căuta să-și completeze cunoștințele repede și bine*. Aveai senzația că se află într-o cursă contra cronometru, la o sută de metri garduri, pentru că-și trăia zilele la cea mai înaltă tensiune, acumulând cunoștințe peste cunoștințe! Pentru că era scriitor... de meserie, pot vorbi despre el, ca despre un caz aparte în literatura română; de aceea, bunul simț *al celor șapte ani de acasă...* mă determină să fiu circumspectă în a-mi aroga drepturi necuvenite pentru a-l caracteriza; eu considerându-mă totdeauna un *pigmeu* pe lângă el, un *uriaș*.

Odată întors la Dumnezeu s-a retras ca *melcul în cochilia* sa de rugăciune, încât nimeni n-a mai putut pătrunde în *acel cer al inimii sale*, unde-i grăia Dumnezeu prin Tăcere; „era-n Oceanul Lui și Oceanul în el!” după cum avea să spună. S-a identificat câțiva ani buni cu *fiul cel risipitor*, cheltuindu-și darurile date de Dumnezeu în fel și fel de patimi, care-l devorau cu sălbăticia lor. Întotdeauna m-am minunat, cum au reușit rugăciunile mamei să-l salveze de la o moarte sigură, din cauza excesului de alcool, de tutun, de cafea și de destrăbălare.

Sunt stări de fapt care se pot explica și altele inexplicabile, cum ar fi pocăința adevărată a unei persoane care s-a reîntors la credință, cu *adevărat*, stări care, precum spune poetul, *se pot trăi, dar nu descrie*. Totodată există momente de mare smerenie, de blândețe, de credință, de sfială, de autentică trăire lăuntrică, ce nu se pot desăvârși decât printr-o pace (în sensul în care ne-a dat-o Hristos) a tăcerii. Ce minunat!

Când l-a cunoscut pe Părintele Arsenie Papacioc, și când s-a întors definitiv la Dumnezeu, Sfinția Sa i-a spus: „Tată, mănăstirea nu-i azil de oameni învinși ai sortii, de cei care nici n-au reușit în viață, nici nu și-au găsit un loc

stabil și umblă din casă-n casă, făcând pe credincioșii și pe sfătoșii, din cei ce sunt *sufocați* în lume din cauza unor decepții sau căsătorii de compromis, nu-i un *balamuc* unde se duc cei debili mintali sau deznădăjduiții pământului, ea este un loc unde neapărat trebuie să ai *nebunie* pentru Hristos, unde te duci eroinic, după ce-ai învins în viață peste tot (dacă ești un intelectual), numai așa poți rămâne biruitor, chiar și acolo trebuie să te lupți eroinic cu cetele diavolești de sub cer. Iar decretul nefiind abrogat, poți fi oricând azvârlit de acolo”

Tinerilor de azi, a le spune ce era de fapt pe vremea aceea, este egal cu a *ara marea*. Ei nu pot pricepe și, cu siguranță, îl vor înțelege mai greu pe Daniel. Acum, după Revoluție, sunt persoane care îl critică aspru și pe Părintele Stăniloae, în mulțimea copleșitoare de cărți și de nume, care se vehiculează în lumea literară. Acum sunt atâtea cărți cu subiecte ce țin de Teologie, încât poți să-ți alegi ce vrei. Atunci, când apărea un volum din „Filocalia” românească sau „Dogmatica” Părintelui Stăniloae, fiind scumpe și dorindu-ți-le, trebuia să faci eforturi supraomenești, să nu ții cont de nici o rațiune ce aparținea cotidianului, să fii, mai precis, *nebun pentru Hristos*, ca s-o cumperi. Știți ce înseamnă asta? Înseamnă să te culci cu gândul la ele și să te scoli cu gândul la ele, căci, în noua zi, aveai posibilitatea să le mai răsfoiești și să mai visezi, în continuare, că le vei avea odată, să strângi ban peste ban, să te privezi de multe altele, într-un cuvânt, să respiri cu gândul la ele, să ți le dorești cu ardoare ca pe niște *mărgăritare* de mare preț, după cum și *erau*. Și când, în sfârșit, erau ale tale, le țineai în mâini și erai uimit de ele, începeai să le citești și răscitești, le puneai sub pernă ca pe Biblie și-abia așteptai ca a doua zi odihnit să poți găsi referatele scripturistice indicate în noile lecturi ca să te poți bucura, comparându-le! Ce poate însemna mai mult pentru un om care-L iubește sincer pe

Dumnezeu? El a aprofundat aceste lecturi, a crezut tot ceea ce era scris acolo și și-a conformat viața asemeni lor, pentru el nu erau niște *licențe poetice*, care ar fi dat *bine* în unele locuri, ci via cale a vieții, în toată plenitudinea ei! Pentru mine totul a fost limpede și curat ca apa unui izvor de munte. Eu știu pentru că l-am văzut, am văzut un om adevărat, ale cărui cuvinte erau *da* și *nu* pentru bine și rău. În privința politicii, el nu-și bătea capul, nu striga nici *sus*, nici *jos*, *nu* avea preferințe dar, conform spuselor Sfântului Apostol Pavel, ne rugam în casă pentru înțelepțirea conducătorilor pe care-i aveam, cu voia Bunului Dumnezeu, așa cum și Nero a trăit pe vremea Sfinților Apostoli Petru și Pavel – care nu s-au rugat Domnului să-l piardă căci astfel n-ar mai fi existat – și, printre nenumărații martiri ce i-a făcut, au fost chiar Sfinții Apostoli. De ce n-avea opinie? Simplu: Pentru Daniel, *martirii din temnițele comuniste* nu ajunseseră la dimensiunea aceasta pentru că se diferențiau de ceilalți oameni prin jurămintele pe care le făceau sau prin uniforma verde pe care-o purtau, ci prin simplul fapt că erau *adevărați* creștini, ca cei din timpurile primare, cu singura diferență că aceștia din urmă își sfârșeau zilele mâncați de fiare, în urletele arenei însetate de sânge, iar primii puteau să fie devorați de șobolani, în tăcerea lugubră și-n subsolul jilav de mirosuri pestilențiale, ales anume pentru înmulțirea prielnică a odioaselor mici fapte criminale.

Până și ideea de-a deține, undeva, o armă îi repugna, dar aceea cu atât mai mult de-a o avea în mână și a o folosi împotriva aproapelui? În acest sens, meciurile de box îl mâhneau foarte tare. Zicea: „Câtă ură pot nutri acești oameni, dacă-și pot lovi adversarii cu atâta sălbăticie, oare nu mai au nimic uman în ei?” Nu accepta nici ideea condamnării la moarte, pentru că i se lua omului posibilitatea pocăinței.

Faptul că părinții noștri au fost nevoiți, datorită serviciului pe care-l aveau, să fie membri de partid (calitate pe

și-a mântuirii! Și asta, dublu, decât în toată perioada stalinistă până azi! Nu este vorba decât de-o luptă drăcească, acerbă, pe față, deschisă, nu este decât un război de-o cruntă sălbăticie împotriva valorilor fundamentale ale Creștinismului. Nu vreau să trec la niciuna din tabere.

De ce atâta ură, de când lumea? După aproape 2000 de ani, am ajuns să cred că dacă azi L-ar vedea pe Mântuitorul Însuși, de la *lapidare* până la *răstignire*, ar născoci cele mai de neînchipuit torturi pentru a-I *sugruma iubirea nemăsurată, iertarea neînchipuită, smerenia imposibil de atins, mila inimaginabilă! Toate acestea, pe care ni le-a dăruit nouă, sunt atât de imposibil de realizat încât, pentru majoritatea oamenilor ele nu pot fi adevărate! Decât să-l iubești pe vrăjmaș, nu-i mai bine să ți-l faci sclav? Deci pot spune clar, NU mă preocupă politica, nici extremismele, cu toate minciunile lor, de nici un fel! Dacă acum mai există bun-simț, măcar la arătare, tu ai să trăiești niște vremuri în care vei vedea ne-simțirea la tot pasul, lipsa smereniei, a pudorii, a sfielii, a curățeniei sufletești și idolatrizarea oricărui sentiment dezonorant pentru persoana umană, în care familii întregi se vor urî și ucide pentru pământ, când orice urmă de sentiment, ce ține de umanitate, va dispărea de la unii cu desăvârșire, va fi o degringoladă și-o cădere pe toboganul istoriei, fără precedent."*

El îl iubea mult pe Sfântul Constantin Brâncoveanu și-i părea rău, din toată ființa lui, că n-a apucat ziua în care să-l vadă trecut în rândul Sfinților, considerându-l cel mai mare Sfânt român. Zicea: „Cine știe ce s-ar fi ales de țara noastră, dacă el n-ar fi răbdat până la sfârșit?!” Asemenea martiri erau iubiți de el, cei care *tac și fac!* Pentru el discreția era o virtute de prim rang. Și, ca să nu rămână numai aprecierile mele, voi exemplifica cu cele spuse de el: «Neamul lui Cain, neobosit, / Până când veți ucide, / până când veți calomnia, până când? / Care va fi ultima crimă? / Încetați odată!

Și iată că trăim acest veac unde mulțimea de credințe și denomițiuni au împins ura și vrăjmășia dincolo de orice

limite. La 14 ani, mi-a spus ceva care m-a pus pe gânduri: „Un savant al mileniului doi / a grefat unui tanc / aripi de porumbel / iar unui porumbel, / șenile de tanc! / De atunci, vietatea amenințătoare / umblă prin lume cu turela deschisă necontrolat / și niciodată n-ai să știi, / și ai s-aștepți înfrigurat / să ți se așeze pe umăr / și să explodeze!». Am realizat (ca un copil ce eram) că acest om are o gândire profundă, care depășea cu mult vârsta lui. N-am înțeles mai *nimic* din cele spuse, dar imaginea era de domeniul fantasticului.

Aveam o anumită sfială în fața personalității și delicateteii lui covârșitoare. El însuși are o mărturisire fără echivoc: „Mi-e dor de Tine, Doamne! / Sunt dintre cei ce au văzut minuni, / sunt dintre cei ce s-au plecat învinși; / și, cu uimire, / s-au ridicat, având / - fie și doar o clipă(!) - aceeași împăcare / de la-nceputul lumii! Eu am fost / mort / și-am înviat! Mi-e dor / de Tine, Doamne, de Eternitatea / fără cuvânt și fără / ce-i al meu, / om sunt, atât / voi fi în Dumnezeu!” Ultimul cuvânt pe care l-a spus pe acest pământ a fost: „rugați-vă!”

I-a fost atât de dor de Dumnezeu încât a plecat în veșnicie la vârsta Celui Răstignit și Înviat din morți!

Lucia TURCEA

25 martie 2012 – Buna Vestire

Strămoșii, familia

Tata

Străbunicul din partea tatălui nostru, Ilie, era de obârșie ardeleană, din Țara Făgărașului. A servit în armata imperială austro-ungară ca subofițer, a venit mai târziu prin trecătoarea Bran și s-a așezat la Pitești, unde și-a cumpărat pământ, și-a întemeiat familie cu o munteancă, aducându-l pe lume pe bunicul Ion. Familia era respectată și cu nume bun în Pitești, erau oameni gospodari, cu suflet bun, gata să ajute la nevoie.

De când eram mică, am aflat de la sora mai mare a tatei, Virginia, despre căsătoria bunicii noastre, Ileana și, fiind profund impresionată, nu pot trece cu vederea acest eveniment important din vremuri de mult apuse, dar de neuitat. Era o zi de Duminică, într-o primăvară frumoasă. Pe vremea aceea, bunica noastră, Ileana, avea vreo 13 ani. Tocmai venise de la Biserica, unde mersese îmbrăcată cu noul costum popular argeșan care avea toate modelele de cusături tradiționale lucrate de ea și de care era foarte încântată. S-a dus în spatele casei ca să se joace cu păpușa de cârpe ce-o avea de la străbunica, căci în casă erau musafirii și s-a jenat să-și facă simțită prezența până ce n-ar fi chemat-o părinții. Nici nu-i trecea prin minte ce se petrecea în spatele ușii!

Toți cei 4 străbunici se hotărâseră asupra datei căsătoriei copiilor lor: Ion și Ileana, fără să-i întrebe ceva, întrucât atunci numai părinții își dădeau acordul, conform obiceiului locului.

Se stabiliseră și se semnaseră contractele pentru zestre, se legalizase totul în fața notarului care fusese invitat special.

În Duminica următoare, bunica Ileana a trebuit să servească la masa unde fusese invitat și bunicul, Ion, ocazie care le-a înlesnit cunoștința. Au aflat că peste două săptămâni urma să aibă loc cununia religioasă. Bunica Ileana de-abia aștepta să plece musafirii, ca să reia joaca ce-o începuse cu păpușa. Ea nu înțelegea ce însemna căsătoria, mai văzuse nunți și credea că totul se rezumă la petrecerea unde veneau toți cunoscuții familiei și nimic mai mult. Drept urmare, după cununie, a fugit repede acasă unde-o aștepta păpușa. Străbunica a încercat să-i facă *educația* de rigoare, în mare, fiind foarte rezervată în detalii, astfel că bunica Ileana a fost foarte greu de convins să cedeze, în anumite privințe (pe care nu le înțelegea) și să rămână în acea noapte cu mirele ei. Poate de aceea s-a jurat și și-a respectat jurământul să nu-și căsătorească prima fată până când n-a-implinit vârsta de 20 de ani (era mătușa Virginia). Bunicul Ion controla piața încălțăminteii în oraș, având magazine de pantofi, cizmării, ba chiar avea și comenzi de cizme pentru unitatea militară înființată de Alexandru Ioan Cuza, pe deal. Bunicii erau munteni frumoși, cinstiți, harnici, având împreună 20 de copii (mai multe perechi de gemeni), dar care nu trăiau, mureau de mici, din cauza bolilor ce n-aveau leac atunci; au trăit numai 6 copii, dintre care primul băiat a fost tata.

Când bunicul a trebuit să plece pe front, în primul război mondial, bunica era însărcinată cu tata, astfel că, singură fiind, l-a născut pe tata și l-a botezat „Gheorghe”, spunându-i că „tatăl lui este în cer”, pentru că nu primise nici o veste de la bunicul. Ceilalți vecini, unii veneau, alții nu oricum, nu știau nimic de bunicul, credeau că a murit, că fusese rănit la Oituz.

Bunica, foarte credincioasă fiind, îl aștepta cu nădejdea că va veni, deși, fiind frumoasă, mulți bărbați o doreau.

Bunicul a stat mult timp prin spitale, astfel că s-a întors pe la jumătatea anului 1918. A ajuns acasă ca un ostaș vlăguit de putere, murdar, rupt, nebărbierit, sleit de foame

și însetat, și, peste toate, plin de păduchi! Abia-și târa picioarele, cu ranița și cu arma în spate, încercând să-și poarte cu fală decorațiile ca și gradul de sergent major! Când a ajuns la poartă a văzut, jucându-se în țărână, un băiețel ca un îngerăș, desculț și cu o cămășuță albă, lucrată de bunica, pe el.

„Cum te cheamă, măi copile(?)” - zise și-l ridică-n sus, ca să-l privească mai bine. „Georgică” - zise tata - nerăbdător să-l lase mai repede jos acest străin pe care nu-l cunoștea (bunica îi spusese că străinii răpesc copiii care ascultă de ei), și care mai tare-l speria! „Al cui ești tu?” „A lui mama, Ileana!” „Dar tată n-ai?” „Ba am, dar nu-i aici, e-n Cer, c-așa mi-a spus mama”. „Auzi Georgică, da’ la voi acasă mai e vreun om mare, așa ca mine?” „Nu, nene, nu mai e nimeni; mama și noi”. „Știi ceva, cheamă pe mama ta la poartă, că vreau să vorbesc cu ea; spune-i că o caută «Ion al ei»”.

Asta pentru că mulți camarazi de arme de-ai bunicului, găsiseră acasă *locul ocupat*, ba chiar și copii de-ai acelora. Nu dorea să aibă aceeași surpriză. A venit bunica și l-a primit cu multă bucurie! L-a despăducheat, l-a primenit, l-a hrănit, a chemat vecinii să se veselească de venirea lui.

Având o mare supărare, bunica Ileana s-a mutat la cele veșnice la numai 35 de ani, lăsând în urmă 4 copii destul de mici și pe bunicul atât de dezorientat, încât a preferat să-și înece amarul în băutură și să nu-l mai preocupe nimic din ale gospodăriei. Sora mai mare a tatei era căsătorită, la casa dumneaei, iar tata era elev la liceul economic, avea 15 ani și rămăsese să țină loc și de mamă și de tată pentru frații mai mici, căci avea grijă și de toată gospodăria. Ce suflet mare a avut tata, dacă s-a străduit din răputeri să-și ajute frații! Făcea totul în amintirea mamei sale pe care o iubise foarte mult.

Mergea la școală, venea acasă, făcea mâncare, îi hrănea pe toți, îi spăla, îi îmbrăca, făcea lecțiile împreună cu ei, îi ducea la școală. Era un elev de nota 10. Învăța la liceul economic și se pricepea la contabilitate ca un specialist. Astfel,

ca să-și ajute familia, se angajase contabil la bancă. N-am înțeles niciodată și nici n-am putut să-mi explic cum un adolescent avea pe umeri asemenea greutate și cum de-a putut face față atâtor sarcini grele fără să crâcnească? La un moment dat, a fost rugat de femeia de serviciu de la bancă s-o ajute cu ceva important pentru ea, întrucât se apropia Crăciunul, ea urma să plece la țară să taie porcii, să facă pomană și să poată merge și la mormintele strămoșilor, de Sfintele Sărbători, cum era obiceiul, ca să fie pregătite toate cele convenite. A vorbit cu tata să-i țină locul și i-a dat, în avans, leafa ei pe o lună. Tata, care era de-o conștiinciozitate demnă de invidiat, și-a luat *rolul* în primire cu multă bucurie, că le putea face fraților daruri de Crăciun, și lucra, de acum, toată noaptea, pentru ca a doua zi totul să fie sclipitor. Făcea asta cu sentimentul că-și va vedea de Crăciun frații bucuroși, căci se gândise să le facă și pom, ca să le pună sub el darurile. Drept urmare, nu prea mai avea timp să se ocupe de frați, pe care-i ajuta acum sora mai mare, Virginia. Stătea la serviciul, destul de greu, care-i folosea la maxim tot intelectul, pentru ca, după program, să-și înceapă treaba, îmbrăcat și îmbrobodit ca femeie de serviciu. Într-o seară a rămas să spele geamurile în biroul directorului care tocmai atunci uitase pe birou documente importante vraște, iar casa de bani era deschisă. Noaptea, târziu, amintindu-și greșala, directorul a venit în goană să verifice biroul. Tata era *cocoțat* pe-o scară mare, dublă. Directorul nu și-a făcut simțită prezența, decât atunci când a încercat să-și pună ordine în lucruri. Auzind foșnetul hârtiilor, tata s-a întors și, văzându-l pe director, s-a speriat atât de tare, că era gata să cadă de pe scară! În sfârșit, a coborât, a căzut în genunchi în fața directorului, tremurând și plângând de spaimă, îngăimând cu greutate: «Iertați-mă, vă rog, dar n-am luat nimic!». În acest timp se uita îngrozit la fișetul deschis, pe care, în preocupările sale, de cu totul altă natură, nici măcar nu-l observase cum arăta. Directorul, om cu *capul pe*

din ce găti, să fie de toate în casă de Sărbători (atât cât putea pe atunci).

Cred că aveam vreo 14 ani când tata a făcut un infarct miocardic major, acasă, unde s-a întâmplat să fie și mama, care era complet debusolată, fiind aproape de apoplexie, tremura și plângea, gândindu-se la modul în care își va crește copiii. Aproape se scursese toată viața din dumnealui, când a apărut doctorul, care, văzându-l cum arăta, *nu* i-a dat mamei nici o speranță, zicând că încearcă să-i facă o injecție, dar e aproape mort și n-are ce să-i facă.

Deși vorbeau foarte încet, tata a înțeles tot din mimica doctorului. Atunci a început să spună rar, în șoaptă, cu foarte mare greutate „Tatăl nostru”. Când a terminat de spus rugăciunea, s-a ridicat din pat, în picioare, apoi s-a așezat încet pe marginea patului! Noi n-am putut face nici o mișcare să-l ajutăm, parcă eram împietriți și așteptam un cataclism!

Mai perplex decât toți, doctorul și-a strâns repede ustensilele, băgându-le de-a valma în geantă!

Încurcându-se-n picioare, a ieșit cu spatele din casă, bâiguind: „Eu nu mai am ce căuta aici, Dumnezeu din cer!”. Când ne-am revenit, am înțeles c-am fost martorii unei *mari minuni!* Dumnezeu *nu* a vrut ca mama să cadă-n deznădejde sau – Doamne, ferește! – s-o pierdem și pe dumneaei și să rămânem ai nimănu.

Am sperat cu ardoare că, după acest episod minunat, la care am fost martori, tata va deveni credincios, ca mama.

Dar războiul, cu atrocitățile lui, ca orice război, și-a pus o amprentă mai puternică decât orice și de neînlăturat pe conștiința tatei. N-a fost cum am sperat, nu s-a schimbat deloc. A mai trăit patru ani și-a plecat dintre noi, la doar 53 de primăveri. De bucurie că a reușit să aducă gazele în casa noastră, a făcut un infarct miocardic, accident vascular cerebral major și enfizem pulmonar! La înmormântare – pe care am făcut-o, după voința mamei (contrar voinței partidului)

cu preot – toți cei pe care i-a ajutat în viață au avut ceva bun de spus despre dumnealui.

Mama a spus că dumnealui și-a dorit să fie înmormântat cu preot. Cât a trăit a avut grijă de noi să învățăm, să nu-l facem de râs, să fim în *rândul lumii*, să nu ne abatem cu nimic din a face altceva decât face toată lumea.

Mama

Mama era o distinsă intelectuală, se numea Maria și se născuse la 29 februarie 1912 la Poiana – Câmpina, în jud. Prahova, fiind profesoară de matematică, mai întâi la liceul industrial din Târgu – Jiu, unde l-a cunoscut pe tata, Gheorghe Turcea (născut la Pitești, pe 16 februarie 1916), cu care s-a căsătorit și a avut patru copii: Mary, Daniel, Lucia și Ionel.

Era fiică de preot, cu un arbore genealogic ce număra vreo opt generații de preoți și se întindea pe aproape 400 de ani, cu toții din județul Prahova (și din partea bunicului Ioan cât și din partea bunicii, Eugenia), oameni cu o aleasă ținută morală, din tată-n fiu, familii foarte iubite și respectate în partea locului.

Străbunicii se numeau Nicolae N. Popescu și-au fost colegi de bancă la seminar. Pentru că profesorii nu aveau un reper în a-i deosebi, li s-au adăugat în apelativele: „Câmpina” și „Ciolpani”, după locurile din care proveneau.

Ceea ce știu sigur, este faptul că străbunicul, preotul Nicolae Popescu – Câmpina, a ctitorit biserica „Sfânta Treime” din centrul orașului, fapt relatat de Părintele Săvulescu, care mi-a arătat și actul original de așezământ al Bisericii, felicitându-mă, pentru asemenea familie distinsă.

Bunicul, preotul Ioan Popescu s-a născut la Ciolpani, unde tatăl Sfinției sale era preot, dar avea și normă la mănăstirea Țigănești și slujea și acolo, spovedea maicile și-și împărțea viața între Ciolpani și Sfânta Mănăstire Țigănești.

Despre străbunicul, Preotul Nicolae Popescu - Ciolpani, știu că a construit, la Țigănești, stăreția și prima casă din partea dreaptă, cum intri pe poartă.

După terminarea cursurilor liceului teoretic „Petru și Pavel” din Ploiești, a urmat cursurile Facultății de Teologie din București, după care, căsătorindu-se cu bunica, Eugenia, din Câmpina, a venit acolo, la Biserica „Sfinții Voievozi”, zisă și „De la lac”. Au avut cinci copii, patru fete și un băiat, care au urmat facultăți diferite și-au întrerupt continuitatea șirului de preoți. Nici unul n-a fost căsătorit, decât mama, al cărei soț a fost ofițer.

Mama a urmat cursurile Facultății de Matematică „Regele Ferdinand I” din Cluj, deși era de formație umanistă (terminase liceul „tip Iorga”, cu limbi clasice și moderne și cu noțiuni vagi de matematică) și s-a pregătit cu foarte mare greutate, atât de bine, pentru examenul de bursă, încât l-a absolvit fără prea mult efort, dar a cedat bursa unei studente eminente căreia-i decedase tatăl în timpul examenului.

Avea o memorie demnă de invidiat și era foarte bună la toate materiile, fiind premiantă. Cel puțin la istorie a luat de două ori locul I pe țară la concursul organizat de „Tinerimea Română”, iar cununa de lauri, diploma și premiul - cele 14 volume din „Istoria Românilor” - i-au fost înmânate chiar de Nicolae Iorga.

Cel mai mult îi plăcea să picteze și-și dorea să urmeze o facultate de specialitate în acest sens, dar îl iubea mai mult pe bunicul, care suferea enorm, în tăcere, că nici un copil nu-i pasionat de matematică, drept urmare, mama s-a dus la Facultatea de Matematică numai și numai ca să-i facă bunicului o bucurie de neînchipuit și ca să demonstreze sieși și cunoscuților că poate învăța din nou ceva ce n-a mai învățat.

Firește, nu i-a fost ușor să ajungă la nivelul colegilor, care, urmând secția reală, învățaseră matematica la un nivel

temeinic. Asta n-a împiedicat-o să învețe atât de bine pentru examenul de capacitate profesorală, încât a reușit a 16-a pe țară.

Pentru că urmase liceul teoretic, secția reală, bunicul făcuse pentru matematică o adevărată pasiune, o iubea cel mai mult după Teologie. Zilnic, după Miezonoptică, rezolva probleme foarte complicate de matematică.

Erau probleme de geometrie plană, în spațiu, analitică, descriptivă, trigonometrie, algebră, calculul diferențialelor, teoria mulțimilor și tot ceea ce ținea de această disciplină.

Bunicul și-a crescut copii în spirit religios și altruist, fără să le răpească din libertate și personalitate prin impunerea normelor de viață care i-ar fi plăcut ca, de bună voie și nesiliți de nimeni, să le urmeze.

Atunci oamenii erau într-o continuă emancipare, *francofonia era în floare*.

Ca să fie capabili să întrețină o conversație, la orice nivel, de cele mai multe ori, în casă, vorbeau în limba franceză, pe care o știau foarte bine cu toții. Mama traducea orice text direct, fără dicționar.

Sora mai mare a mamei, Elena, era profesoară de franceză și latină, dar, din toată familia, cânta cel mai frumos la pian.

Cealaltă soră a mamei, Margareta (deși a urmat la Cluj aceeași facultate de Limbi Clasice ca și sora Elena), era profesoară la gimnaziu, la toate materiile, iar la liceu predă latina – pe atunci nu erau mulți profesori licențiați – pe la Râmnicu-Vâlcea. Aceasta avea pasiunea scrisului, deși tot ce a scris a fost în limba franceză: romane, eseuri, poezii, piese de teatru sau scenarii de film. Întrucât nici mama, nici tata nu aveau timp, nici pasiune pentru etalarea talentelor literare, Daniel era convins c-o moștenește pe mătușa Margareta, cu excepția faptului că lui, niciodată, pentru nimic în lume, nu i-ar fi plăcut nici să vorbească, nici să scrie într-o altă limbă decât cea română, pe care o iubea cu adevărat,

părăndu-i-se cea mai aleasă, cea mai poetică, cea mai muzicală limbă din toate câte sunt.

Fratele mamei, Spiridon, nașul meu de Botez, deși avea calități remarcabile, inclusiv o voce baritonală de excepție, totuși *nu* a avut chemarea Preoției, a urmat arhitectura și-a întrerupt șirul de preoți, ceea ce l-a făcut să regrete până-n ultima clipă a vieții, căci a înțeles, cu întârziere, ce daruri i-a dat Dumnezeu.

Mătușa mai mică, Laurenția, avea o voce extraordinară, era soprană de coloratură, care ridica ușor note foarte înalte, a urmat limba italiană, dar n-a profesat.

Bunicul era tenor, dar putea coborî cu ușurință până la bariton. Când se adunau copiii acasă, credeai că te afli în cer; duminica după-amiază sau în alte zile de sărbătoare se auzeau din casă coruri ce păreau îngerești, cu acompaniament de pian, care-i făceau pe toți creștinii vecini să deschidă ferestrele și să-i asculte încremeniți de emoția și solemnitatea momentului ce-l trăiau. Se cântau din Sfânta Liturghie, coruri bisericesti, muzică psaltică sau clasică, aveau partiturile integrale ale operelor lui Verdi, Rossini, Bellini, Donizzeti, Pucini, Bizet, Gounoud, Ceaikovski și alții.

Bunicul nu a avut posibilitate să-și ducă în străinătate copiii, nici să învețe, nici să se plimbe, în schimb i-a dus la toate mănăstirile din țară și le-a arătat toate locurile demne de văzut, căci i s-au părut de-o frumusețe inegalabilă.

Oamenii care doreau a fi socotiți intelectuali aveau dicționarul „La Rousse” pe masă și toți termenii pretențioși, toate neologismele erau pe loc explicate, în schimb, în goana după emancipare, cu orice preț, erau mult prea preocupați de cele lumești, să știe cât mai multe și cât mai bine, iar sufletului să-i dea cât mai puțină atenție, de parcă ar fi fost ceva *depășit* a te gândi la el.

Dintre toți copiii, bunicul a iubit-o cel mai mult pe mama, pentru că nu-i ieșea din cuvânt, era bună, blândă și,

cu adevărat, credincioasă în Dumnezeu. La mama, rugăciunea cu lacrimi era ceva de la sine înțeles, de aceea și avea putere când se ruga. Și-a dorit mult să se călugărească și dorea să picteze biserici, dar Pronia Divină i-a *rânuit* căsătoria, ca să fie răsplătită cu Daniel. De fapt, ambii părinți l-au avut ca fiu, dar mama l-a iubit cel mai mult pe el și el pe dumneaei.

Bunicul a fost iubit de toți oamenii din Câmpina, care veneau la Sfinția Sa și-i solicitau să le citească acatiste pentru diferite împrejurări. Nu-i refuza niciodată.

În parohia bunicului mai erau alte șapte sate adiacente, astfel că începea să se ducă cu Icoana Nașterii Domnului și cu Botezul de pe la jumătatea Postului, ca să-și poată vizita toți enoriașii; mai avea arondată și închisoarea Doftana, unde se ducea săptămânal, cu dascălul, să le ducă prinoase de la Biserică deținuților (inclusiv celor politici, că nu făcea discriminări, toți fiind în aceeași suferință) și să-i cerceteze sufletește.

Pentru că bunicul avea registru cu familiile nevoiașe, cu copii mulți, văduve, orfani, bătrâni singuri, cerșetori, cât și cu familiile celor închiși la Doftana, se ducea mereu pe la ei să-i ajute, să nu se simtă singuri și părăsiți.

S-a mutat le cele veșnice în dimineața zilei de Înălțare, a anului 1958, s-au tras clopotele în tot orașul, au sunat sirenele, s-a întrerupt munca la rafinărie și la toate serviciile și a fost condus pe ultimul drum de-o mulțime impresionantă de oameni, printre care erau și foarte mulți comuniști, elevi, copii, bătrâni. Era nespus de multă jale și erau încărcați de flori, ca un ultim omagiu. Au venit și elevii de la liceul militar din Breaza, care-au purtat sicriul pe umeri. Cu toții plângeau, regretând plecarea sa.

Îmi amintesc de bunica, Eugenia Preoteasa, n-am auzit-o niciodată să vorbească pe cineva de rău, pentru nimic în lume! Chiar dacă cineva ar fi pornit asupra ei s-o lovească sau

să-i dea și-n cap (Doamne ferește!), tot i-ar fi găsit circumstanțe atenuante sau ar fi zis că „dumneaei a fost vinovată, dacă omul s-a mâniat așa de tare!”

La înmormântarea dumneaei, Părintele Grigore – care i-a urmat bunicului la Biserică – a spus că: „într-o situație dificilă prin care a trecut, ce-ar fi putut avea, ca urmare, desfacerea căsătoriei, bunica a sfătuit-o de bine pe doamna preoteasă, apoi a vorbit liniștit și cu multă înțelepciune cu Sfinția sa, astfel încât s-a aplanat conflictul și familia a rămas așa cum fusese inițial, datorită bunicii.”

La Târgu Jiu fiind, mama a avut cinstea să se întâlnească cu marele Constantin Brâncuși, neștiind cine este, de fapt, iar între dumnealor a avut loc un schimb de impresii.

Amintesc aceasta, întrucât sunt convinsă că nu multor persoane li s-a întâmplat să schimbe păreri cu maestrul, atunci când lucra, la capodoperele din parcul central din Târgu Jiu.

Nimeni nu-i acorda nici cea mai mică atenție, tăceau și-și vedeau de treburile lor, credeau că, din moment ce este lăsat să umple parcul de acele *bazaconii*, cu siguranță că, în altă parte, *o fi ceva de capul lui*, pe care ei nu-l pot pricepe.

Aceasta a făcut ca maestrul să lucreze în liniște, nederanjat de nimeni.

Datorită faptului că cel mai scurt drum între două reperi este linia dreaptă, mama n-a făcut rabat de la această cutumă și-a ales calea cea mai dreaptă ca să ajungă, de acasă, la liceul unde predă, traversând parcul.

Mai întâi intra în Biserica „Sfinții Apostoli”, care-i era-n drum, ca să se închine, apoi se grăbea spre școală.

Pe atunci maestrul lucra la „Coloana infinitului” – ne-a spus mama că, într-adevăr, dacă priveai în sus, de la baza ei, aveai senzația clară că nu are sfârșit – și venea în parc din direcția opusă, în fiecare zi la ora opt fără un sfert.

Vrând – nevrând, drumul fiind același, li se încrucișau privirile din când în când, atunci când treceau unul pe

gândul la noi, dar cu siguranța celei ce *nu-l va îndeplini*, pentru nimic în lume! Se gândea cu disperare: „Doamne, cum va fi posibil să-mi cresc copiii în asemenea vremuri?” Și-a amintit brusc o întâmplare cumplită, la care asistase neputincioasă, fără a putea interveni, în bine, cu nimic. O elevă din ultimul an își bătuse mama cu bestialitate, lovind-o cu pumnii și picioarele și înțepând-o cu cuțitul, în mai multe locuri, pentru că *a îndrăznit* să n-o lase să plece la film, la 11 noaptea, și-n timp ce-o bătea, urla ca o fiară înjunghiată, spunând: „nu mai sunt fiica ta, eu sunt *fiica poporului*, deci, de azi înainte nu te mai ascult, o să te omor io!” Biata mamă, crezând că va găsi măcar *compătimire*, dacă nu *înțelegere* la școală, a venit (în halul în care era cu totul sfâșiat pe ea, plină de răni, desfigurată, disperată, nemaivând în ea nimic omenesc, în unele locuri având bucăți de păr smuls din cap, cum a putut, mai mult târâș decât în picioare, la mama, s-o implore să fie ajutată, să-i potolească fata, cu care nu mai putea locui în casă, după cele întâmplate, s-o facă, într-un fel, să revină la calea cea bună și să se împace bine, ca înainte, crezând că acum *a înnebunit*, și, ca orice mamă, luându-i, în felul ăsta, apărarea!”

Din păcate, pentru că fata *super-îndoctrinată* era șefa comitetului U.T.C. pe școală, mama *nu* a putut interveni cu nimic și-a sfătuit-o să stea la rude o vreme pentru că *nu* i se puteau aplica măsuri coercitive, iar de *vorbă bună* nu înțelegea. Nimeni n-ar fi putut s-o convingă de contrariul unui asemenea comportament josnic și dezaxat, pentru că ea-*Lura* pe Dumnezeu. Dar pe mama ei? Era convinsă că este liberă să facă ce vrea cu viața ei personală, pentru care *nu* are cui să-i dea socoteală!

Mama și-a revenit, s-a redresat psihic și-a realizat că trebuie să acționeze cu mare exactitate și rapiditate. Consecințele i le-a încredințat lui Dumnezeu. Cum nu putea singură, a rugat câteva profesoare cu suflet mai bun s-o ajute la triat și împachetat în cearceafuri și cuverturi toate

noastră, făceau mâncare, făceau curat prin casă, ne spălau, ne îmbrăcau de noapte și, de regulă, pe la trei dimineața, ne sculau să ne dea de mâncare, dar, pentru că picoteam de somn și nu se înțelegeau cu noi, ca să nu dormim nemâncați, ne hrăneau ca pe vrăbii.

Nu-mi amintesc să fi sărbătorit vreodată Crăciunul sau Paștele cu părinții, în copilărie, pentru că lucrau.

Dar nu pot uita o întâmplare, care, de câte ori mi-o amintesc, mă face să tresar: într-o noapte, târziu, am deschis brusc ochii și-am văzut-o pe mama cum se balansa în fața mașinii de gătit, căci *o furase somnul*, iar eu, dacă n-aș fi strigat-o tare, ar fi căzut cu capul în cratiță, de oboseală!

Munca din cale afară de mult la școală, medita gratuit pe copiii săraci sau orfani, ori ai deținuților politici (din vestita închisoare, zidită de Armand Călinescu, în mijlocul orașului nostru); pentru a putea reuși fără probleme, în fața oricărei exigențe a unei comisii de specialitate; aceștia toți erau învățați să rezolve, prin mai multe metode, astfel încât să poată reuși la examene, chiar dacă lista ce venea de la București prevedea eliminarea lor!

Erau copii nevinovați, ce n-ar fi trebuit niciodată să reușească la examene, fiind denumiți *pui de năpârci* (și cu asta s-a zis tot). Cea mai mare bucurie a mamei era aceea de-a vedea cât de bine răspund copiii pe care-i învăța și la care ținea de parcă ar fi fost proprii copii.

„Îndrăgise” un băiat apropiat de vârsta mea, foarte sărman, din nouă copii, fără tată – mereu ne spunea despre el, cât de bine învață și ne arăta tezele lui, perfecte, în care totul era rezolvat prin mai multe metode – ce abia dacă mai putea să stea în școală, pentru că nu avea posibilitatea să-și plătească nici căminul, nici cantina, fiind de la Drăgănești-Olt.

Într-o zi a venit la școală o femeie săracă, slabă și spetită de muncă, îmbrăcată foarte modest și încălțată cu opinci, ducând în bocceluța din mână 10 ouă în mălai.

Venise special ca să se intereseze de băiatul ei, „dacă învață ceva sau să-l ia acasă? Acolo, trebuia să muncească la câmp, că era cel mai mare dintre frați”.

„Cum îl cheamă?” - întrebă mama - care tocmai cobora, cu catalogul sub braț, de la clasa X-a, unde era dirigintă (eu eram într-a IX-a). Deși mama era foarte blândă, femeia tremura toată (de teama de a nu o deranja cu ceva pe mama), astfel că abia șopti: „Cum să-l cheme, maică, ca pe tat’ su, de, care muri acu, Petre Mihai” - spuse - iar lacrimile-i curgeau șiroaie ... „că n-am, maică, pupa-te-aș, cu ce să-i plătesc școala și venii să-l iau acas’, da-ți adusei vreo două ouă, de, că venii și io cu ceva acilea.”

Lacrimile ei se-ngemănau cu lacrimile mamei, care plângea de bucurie c-a văzut-o pe mama băiatului, a poftit-o lângă dumneaei, pe scaun, a îmbrățișat-o cu drag și-a sărutat-o pe obrazul brăzdat de lacrimi, apoi i-a spus: „Vă felicit din toată inima pentru feciorul pe care-l aveți, este cel mai bun elev pe care l-am avut de când predau matematica!» Și-a deschis catalogul chiar la rubrica lui, arătându-i că are nota 10 la toate obiectele de studiu. „De, maică, pupa-te-aș, d’alde fi-miu zise acas’ că-nvață, de, da io, dacă nu știi carte, de, nu crezui, de; că acu, dacă mata ziseși vorbe d-astea, nu-l mai iau acas’, de.” Apoi s-a-nchinat cu multă evlavie și-a vrut să-i sărute mâna mamei, dar nu i s-a îngăduit. Bineînțeles că mama a îndemnat-o să-i dea ouăle băiatului, pentru că trebuie să aibă energie, ca să învețe.

Pentru că bursa care-i fusese alocată nu ajunsese la liceu, mama i-a promis că băiatul va fi ajutat să termine școala. A venit ziua *fatală*, când, în consiliul profesoral, s-a discutat problema exmatriculării lui Petre Mihai, pentru că nu-și putea achita față de liceu obligațiile materiale ce-i reveneau.

Mama n-a mai putut răbda această nedreptate, strigătoare la cer, spunând: „Dacă nu există nici o posibilitate să-l ajutăm, deși am patru copii, luați, vă rog, din salariul meu, ca să completați suma!” Atunci s-a întâmplat o mare minune!

Toți profesorii au spus: „să se ia o cotă-parte și din salariile noastre, ca să poată termina liceul acest elev strălucit!”

Mama se pricepea la toate materiile. De-a lungul școlii mi-a explicat, din nou, multe alte lecții, la diferite materii, nelăsându-mă până nu le-am învățat bine.

Nu pot uita cum m-a învățat în franceză „Le loup et l’agneau” de La Fontaine, de parcă-l zicea în românește, atât de frumos intonat, încât am luat 10 când am fost ascultată. La zoologie nu voiam să învăț păianjenul, iar mama mi l-a și desenat și explicat cu atâta lux de amănunte, că iar am luat 10, pentru că nimeni nu învățase această lecție și profesorul a zis *să spună cine vrea*.

Altădată nu voiam să învăț naftalina, la chimia organică, dar mama nu m-a lăsat, până nu mi-a explicat formula aceea complicată, cu o încrengătură de CH-uri.

În fine, mi-a dat niște lecții de geografie (fizică și economică a României, continentală; plăcile tectonice, curenții de aer, formele de relief: munți, vulcani, dealuri, podișuri, câmpii, canioane, apele: oceane, mări, fluvii, râuri, lacuri, cascade, tipurile de climă și vegetație, flora și fauna, continente, țări, capitale), a fost o plăcere s-o ascult; avea atâta talent pedagogic, încât cred că și cel mai puțin înzestrat intelectual dintre elevi înțelegea ce vrea să spună.

Ce pot să spun despre istorie? Pe secole, știa tot ce s-a întâmplat, începând din antichitate și până-n prezent.”

Conducători, războaie, păci, tratate, cultură, artă, știință și tehnică. Daniel a moștenit toate aceste calități ale mamei, dacă-l punea să vorbească despre un secol, în general, el știa situația economică, religioasă, politico-socială, cine și ce a descoperit în acel secol, ce curente literare, filozofice, artistice predominau, cum o duceau diferitele clase sociale? La toate acestea, adăuga: „începând din antichitate și până astăzi, n-am găsit nici un istoric al timpului său care să *nu* se lamenteze că mai rău decât este acum nici n-a mai fost și nici n-o să mai fie!” În privința veridicității și continuității

evenimentelor, a legislației, a relațiilor interumane, mama susținea că Biblia era, de fapt, singura *istorie adevărată a lumii*, de la începutul până la sfârșitul ei, iar filmele tendențioase la adresa acestei cărți îi repugnau, nesuportându-le pe cele de tipul „Biblia hazlie(!)“

Aș fi vrut să trec cu vederea o întâmplare de la ora de latină, când eram în clasa XII-a, dar cred că este demnă de menționat, fiind de natură cu totul excepțională. Precizez că mama era prietenă bună cu profesoara de latină, al cărei soț fusese deținut politic, în toate închisorile comuniste; drept urmare, dumneaei era amenințată cu excluderea din învățământ, dacă n-ar fi divorțat de el, dânsa a explicat „că nu poate face așa ceva, întrucât își iubea soțul, deși nu-i împărtășea opiniile politice pe care le avea” și întrucât toată lumea s-a revoltat împotriva atitudinii dumneaei *neloiale* conducerii de stat, și-au criticat-o cu asprime, mama a găsit de cuviință să-i întindă o *mână de ajutor*, luându-i apărarea și spunând că: „nu i se poate cere să divorțeze de soț, că este o hotărâre inumană, dacă dumneaei dezmințe, în scris, semnând, că nu-i de acord cu ceea ce susține dumnealui este de ajuns să rămână în învățământ, fiind o profesoară eminentă.” Se pare că-a avut atâta putere de convingere, încât nu a mai zis nimeni nimic. Dar nici mama nu a mai răspuns de *cadre* ca până atunci. Așadar, fiind iarnă și foarte frig în școală (clasele erau foarte mari, iar căldura insuficientă), mama a venit la noi în clasă, ca să corecteze niște teze, așezându-se-n ultima bancă, ce se afla mai aproape de sobă. Pe tablă era un text nou la latină (care conținea, printre dificultăți: „ablativul absolut și dativul cu - esse -” pe care trebuia să-l analizăm morfologic și sintactic. Mama avea la dumneaei o hârtie pe care-a analizat ... *din mers*, textul în vreo șapte minute, apoi s-a apucat să corecteze tezele. Profesoara, trecând pe acolo, a luat hârtia, a văzut că analiza era de nota 10 și-a zis: „Mimi, dragă, de-ar fi să mă și bată cineva, n-aș putea să rezolv o problemă de matematică de-a

ta, cum ai reușit să faci cele două analize atât de repede și ... excelent!" „Mie mi-e foarte ușor, c-am învățat liceul umanist *tip Iorga* și-am făcut patru ani de latină. O *visez*, ca pe română. După atâta matematică, am vrut să văd dacă o mai știu. Pur și simplu m-am destins puțin, asta-i tot." Bineînțeles că profesoara ne-a descifrat textul, după cum l-a analizat mama și ne-a dat altul pentru acasă.

Probabil mulți vor fi cel puțin mirați și contrariați de *inutilitatea* unei astfel de culturi conservatoare pe care, înainte, ți-o dădea un liceu teoretic, care nu urmărea să scoată specialiști de tipul *acului cu gămălie* (cineva nu știe să facă decât *acul* iar altcineva nu știe să facă decât *gămălia*). Cred că se vor găsi dintre cei care vor zice: „cui și la ce-i folosește?”

Mama nu-și etala cunoștințele, le purta cu tăcere și smerenie, ce-i fuseseră întipărite de greutatea vieții. Era prin excelență un om al rugăciunii, avea mare evlavie la Maica Domnului. Ne-a spus despre existența lui Dumnezeu nouă, copiilor, la toți patru, în termenii în care a socotit de cuviință și când a crezut că este cazul. Mie, una, mi-a zis la trei ani. Eu nu pot să-i spun la Judecată Mântuitorului, că n-am știut de El de mică. Mi-a spus: „Fetițo, am să-ți spun ceva adevărat, care nu-i poveste” Era atât de sigură pe ceea ce spunea, încât, cred că pentru rugăciunile dumneai am înțeles pe loc „că nu-i poveste”.

M-a învățat: „Tatăl nostru”, „Cuvine-se cu adevărat”, „Îngerașul” iar la cinci ani: „Crezul”. Îmi spunea din Sfânta Evanghelie minunile și pildele Mântuitorului și eu nu numai că am crezut tot ce-mi spune, dar o așteptam, încată-n lacrimi, să-mi spună *aia care nu este poveste*; știu că, atunci, o confundam cu Dumnezeu, pentru că-mi spusese despre El, dar, mai târziu am departajat net *persoanele*.

Se înțelege că mama, spunându-ne asta, a dat dovadă de mare curaj. Pe atunci un părinte care-i vorbea copilului despre Dumnezeu era socotit de două ori *reacționar periculos*, o dată pentru sine, și-a doua oară pentru prozelitism, așadar

Prima parte a copilăriei

(până la 7 ani)

Daniel a venit pe lume în ziua de 22 iulie (Sfânta Mironosiță Maria Magdalena) a anului 1945, la doi ani după sora noastră, Mary, în orașul Târgu Jiu, la câțiva pași de Coloana lui Brâncuși. A fost botezat la Biserica „Sfinții Apostoli”, din apropierea casei, cu numele Ilie – Daniel, pentru că abia fusese ziua Sfântului Prooroc Ilie (străbunicul de la tata fiind Ilie) iar mamei i-a plăcut mult de Sfântul Prooroc Daniel.

De la naștere a avut ceva deosebit de ceilalți copii, aș putea spune, neobișnuit. Din mărturisirea mamei am înțeles că nu se hrănea decât din partea dreaptă, fapt pentru care dumneaei a suferit o operație de mastită în stânga.

Pe acest pământ a avut o viață scurtă, cât a Mântuitorului, cu Care a plecat în inimă, în veșnicie.

Tot din spusele mamei, dacă mai rețin bine, îmi amintesc că ar fi vorbit de abia la vârsta de trei ani. Dumneaei, crezându-l mut, l-a dus la mai mulți doctori, ca să-și facă o părere.

Era un copil de-o frumusețe rară: avea părul blond, ondulat natural și ochii albastru – verzui, extrem de inteligenți și vioi, cu privirea atentă la tot ceea ce se întâmpla împrejur, dar mai ales la cuvintele pe care le auzea.

Doctorii i-au spus mamei că „nu suferă de nici o malformație congenitală la coardele vocale, că este un copil de excepție, că nu este surdo-mut, dar că va vorbi numai când va voi el.” El, eu și Ionel avem o problemă cu litera „r”, o pronunțăm cam „franțuzit”, dar el, la început, nu l-a putut pronunța deloc, ca și pe „l”.

Într-o bună zi s-a întâmplat o minune.

Daniel a început să vorbească într-una, de nu se mai oprea! Tot ceea ce auzise până atunci înregistrase, cu o precizie matematică. A venit la mama, care nu înțelegea nimic din ceea ce spunea – o fi fost coerent, dar nu putea vorbi în propoziții, nu știa cum să facă asta – iar el plângea cu sughituri și vorbea și mai repede. Peste vreo trei zile de astfel de *demonstrație*, mama, care nu mai știa ce să facă cu el, în sfârșit, rugându-se la Maica Domnului, l-a liniștit, vorbindu-i în propoziții simple, cu pauză între ele. Doctorul, care nu mai întâlnise un astfel de caz, i-a spus mamei, că: „el a acumulat toate cunoștințele și cuvintele pe care le-a auzit și nici nu se-ncurca-n ele, nici nu le confunda, nici nu era confuz, sub nici o formă, nu putea fi urmărit pentru că era prea rapid în exprimare”. Când a înțeles să se exprime în propoziții, povestea, cu lux de amănunte, tot ceea ce-i spunea mama, reținea perfect tot ce auzea. Mai târziu, mama i-a spus despre Dumnezeu, dar i-a povestit și cărți, filme sau piese de teatru. La un moment dat – să fi avut vreo șase ani – mama l-a luat la București, unde, după ce și-a terminat treburile, l-a dus la un film istoric - despre Napoleon - și i-a citit tot ce se spunea acolo. El a fost foarte impresionat și, în tren, a povestit, cu lux de amănunte, tuturor celor din compartiment acel film, cât a durat drumul de la București la Pitești. La orice s-ar fi așteptat călătorii, numai la așa ceva, nu! Îl ascultau profund impresionați, nevenindu-le a crede că acest copil, atât de mic, poate spune, cu atâta precizie, asemenea întâmplări.

A doua zi mama l-a luat la școală unde urma ca, după ore, să meargă-n vizită la o profesoară, care-și sărbătorea ziua. L-a lăsat în cancelarie, pe un scaun pe care pusese mai multe perne și, ca să nu se plictisească, i-a înșirat mai multe coli de scris pe masă, i-a dat un creion și i-a indicat să deseneze ghivecele cu flori de pe pervazurile ferestrelor, gândindu-se că va avea suficient de lucru. Noi am avut un

profesor de biologie, Alexandru Ștefănescu, care era un pictor sensibil, rafinat și de mare talent, specializat în peisaje. Acesta povestea neconținut, la toate clasele de liceu, din toate seriile pe care le ducea la bun sfârșit, o întâmplare ieșită din comun cu Daniel, pe care-l aprecia fără rezerve, la superlativul absolut! Ba, chiar ne-a spus că, „un asemenea copil, se naște la 100 de ani în lume!” Dintre toți frații, el era meditativ de mic, noi eram mai zburdalnici, el era blând, cuminte, ascultător; nu-i plăcea să-și jignească vreun coleg cu ceva sau să-și facă singur dreptate, nu se îndreptăța și-și asuma vina în orice împrejurare, în general, depășea cu mult în maturitatea gândirii generația sa, era cam ca „Făt-Frumos” din poveste, creștea în înțelepciune într-un an cât alții în zece! Problema era că avea niște *idei* cam îndrăznețe (pe vremea când *doi și cu doi nu prea făceau patru; ci, în general, ori trei ori cinci*), care-i contrariau pe profesorii ce trebuiau să explice totul în *litera* materialist-dialectică. Pot să spun că asta a fost o cauză a imposibilității de a-l aprecia la justa valoare, în toate etapele de învățământ pe care le-a urmat. Să ne întoarcem în cancelarie.

Domnul profesor Ștefănescu avea o *fereastră* și citea ziarul.

Deodată îl vede pe Daniel că dorea să se ridice în picioare și nu putea, drept pentru care se tot foia pe perne. Atunci i-a luat scaunul și-a pus toate pernele din cancelarie una peste alta, iar pe Daniel l-a așezat deasupra, ca să aibă privire de ansamblu. Fără să vrea, și-a aruncat privirea pe masă și-a încremenit! S-a frecat la ochi, credea că ori s-a zăpăcit, ori că are vedenii! Daniel, cu o seriozitate de om matur, așezase hârtiile una lângă alta, ca un fel de bandă și desena de zor, *nici mai mult, nici mai puțin* decât „fuga lui Napoleon din Rusia”, care-l impresionase în mod deosebit în filmul pe care-l văzuse cu mama la București! Napoleon fugea înspăimântat de moarte, după ce fusese învins la Berezina de generalul Kutuzov!

Împăratul, îngrozit, pe jumătate afară din trăsura care alerga nebunește, privea în urma sa dezastrul! Vizitiul era în picioare pe capra trăsurii, caii goneau în două picioare, din pricina loviturilor de bici! Figura împăratului era de nedescris! Se desfășura pe toate paginile o imagine apocaliptică a armatei învinse: oameni alergând, alții căzând, alții târându-se, alții îngenunchiați în nămeții de zăpadă, alții morți, printre ei, lupi, vulturi, tunuri răsturnate, corturi sfâșiate, steaguri rupte și aruncate, nimic nu lipsea din *inventarul* bătăliei! Totul era surprins cu o exactitate și-o imaginație uluitoare!

Autorul, care se identifica operei sale, trecea, în viteză, de la o pagină la alta, erau o mulțime de personaje, mai rămăsese un crâmpei de cer printre munții de zăpadă. Reușise să redea în creion, cu umbre, și vântul cum spulbera zăpada!

Profesorilor, care-au venit în pauză, le-a explicat „că-l plectiseau ghivecele cu flori”, iar el a desenat ceea ce-a văzut în filmul care-l impresionase atât. Mama a fost cea mai uimită, cum reținea el și toate numele personajelor și scenele din film. Nu se poate spune cât de mult îl iubea!

Când avea aproape șapte ani a fost cu tata la teatrul „Alexandru Davilla” din Pitești, unul dintre cele mai vechi din țară, la o nouă premieră cu „Vlaicu-Vodă”, la deschiderea stagiunii. Și, pentru că tocmai primise cadou o cutie de crete colorate, odată întors acasă, a început să decoreze tot ce vedea în cameră, mobila neagră și pereții, atât cât ajungea, cu scene din piesă. Mama s-a bucurat neînchipuit de mult, iar tata a ajuns cu exasperarea la paroxism!

Tata, om practic și *realist*, era învățat cu *oameni serioși*, care erau permanent cu picioarele pe pământ, nu cu *capul în nori*, cum zicea că-i Daniel! Era mai mult decât îngrijorat, (ce *specie de copil* are de crescut în casă!), mai ales că era băiat și că-i purta numele, pe care, cu siguranță, fiind așa de ... *împrăștiat* – ar fi urmat să-l facă de *râsul lumii*, după cum, adeseori zicea.